

13

- 1 -

Ida Ahlstedt - Aalla - Teljo

Olen syntynyt 6 päivänä toukokuuta 1875 Nurmijärvellä Kaitarannan torpassa, jota isäni omisti peritöoikeudella. Nimekseni sain Ida Sofia Ahlstedt, jota perintönimeä säilytin n. 30 vuotta, jolloin viimeksi mainittu nimi muovautui Aalteenksi, johon sitten on naimisen kautta tullut lisäksi Teljo. Meitä oli torpassa kaikkiaan 7 lasta, joista minä olin järjestyksessä neljäs. Niihin aikoin ei vielä ollut siinä kunnassa kansakoulua, ja kun torppa oli varaton eikä voinut hankkia meille kaikilla kouluopetusta muualta, oli minunkin pakko jäädä sitä vaille.

isän pitorempijan

Jo yhdeksänvuotiaana tulin minä mauttaneeksi meille läheisen ^{s/} sukulaisten perheeseen Helsinkiin, jossa oli tietenkin ~~tentävä~~ työkenneltävä vointinsa mukaan. Rippikouluikäisen^a tulin kahden vanhemman sisareni mukaan heidän perustamaansa leipomoliikkeeseen.

Siinä me kaikki sitten koetimme huolentia myöskin opiskelusta mm. kansanopiston iltakursseilla, ^{ka/} jon merkitys olikin meille hyvaan taipseeseen. Samoihin aikoihin liityimme myöskin Raittiusseura Koiton jäseniksi, jolloin olimme tilaisuudessa perehtymään seuratoimintaan. Raittiusliike olikin niihin aikoihin miltei ainoa yhteistyömuoto, johon naiset voivat osallistua, ja josta ei seuranut paneksumisia.

Näin olimme saapuneet kevättalveen v. 1897, jolloin jouduimme huottavaan käännekohtaan. Silloin olivat työväenliikkeen jyrkemman suunnan miehet, Tainbo, ^{kutsuneet/} Salin, Lempinen ym. pääsiäispäiväksi Työväenyhdistyksen^{n/} huoneustoon, joka silloin oli Kaivukadun varrella n:o 12, yleisen naisten kokouksen Naisyhdistyksen^{n/} perustamista varten. Mutta jo sitä ennen he olivat käyneet Koitossa ja kansanopistokurssien illoissa kutumassa naisia tähän heitä varten järjestettyyn tilaisuuteen. Ja kutsua olikin noudatettu huomattavassa määrin. Jäseniksi ilmoittautui ~~ja~~ jo tässä perustamistilaisuuden toista sataa naista. - Minä jouduin tässä perustavassa kokouksessa joutokunnan jäseneksi ja syksyllä puhejontajaksi.

Ja jotta kutsuivat liittoa por. Maailmankokouksen 26. ja 27. p. joulukuuta 1897. Naisien yhdistyksen perustamiskokous, joka ei menestynyt.

Syksyllä 1898 olin mukana perustamassa Helsingin paikallista ^{työväen} puoluetta, sekä seuraavana kesänä H.T. Naisyhdistyksen edustajana Trussa perustamassa koko maata käsittävää työväenpuoluetta. Siellä jouduin myöskia puoluehallintoon^{u/} jäseneksi.

H.T. Naisyhdistys pääkaupungissa olevana joutui jon alusta pitäen aivan kuin itsestään keskusjärjestön tentäviin; siltä pyydettiin puhujia, luennoitsijoita yms. naisosastoille, vieläpä muillekin yhdistyksille ^{ill} soin kun haluttiin tehdä nerätystyötä etupäässä naisten keskuudessa. Näin kuuluivat kaikki vapaa-

Myös kurssilla yleensäkin vierailleen naiset luennoitsijoina. Helsingin T. Y. n. joulukuun 26. ja 27. p. kokouksissa yhdistyksen perustamiskokous.

Kaupungin ja maaseudun työttömien ja köyhien lasten ja nuorten koulun perustaminen. Naisyhdistyksen puolesta. Helsingin T. Y. n. joulukuun 26. ja 27. p. kokouksissa.

hetket , etenkin sunnuntai^laamusta iltaan , kokouksissa , iltamien avustamisissa
yms.

Siksi oli välttämätöntä perustaa naisosastoja varten keskusjärjes, Naisliit
sitä valmistelevalle/
to. Jouduin ~~sen~~ paljotöisen toimikunnan puheenjohtajaksi. Kokous pidettiin Hel-
singissä ~~kuussa~~ / v. 1900. Tulin Naisliiton puheenjohtajaksi. Se työ, jolle oli
tullut perustus lasketuksi, ei ollut suinkaan vähäinen, siitä alkoi yhteiskun-
nallisten pyrkimysten sarja, joka ~~edelleen~~ edelleen kehittyi ja saa yhä laajem-
pia, sisältörikkaampia muotoja, kasvattaen sekä tekijöitensä että kannattaji-
ansa. Miehenet ennen alkaneina olivat jo järjestämisessä ~~meistä~~ hieman edellä-
meistä, mutta se oli vain omiansa meitä kannustamaan mukana pysyäksemme.

Päivän kysymyksinä oli jo tällöin naisten kunnallisen ja valtiollisten ääni-
 oikeuden sekä vaalikelpoisuuden saavuttaminen, jonka kysymyksen alustaminen
 alustaminen oli minun tehtävänäni. Siitä oli aikomus lähteä ponnistelemaan, eikä
 tämä ensimmäinen etappiväli aivan^{n/} niin pitkä ollutkaan kuin silloin oli syytä
 olettaa. P^{s/}äiti näitä meidän yleisesti esittämiämme^e tunnuksia ja vaatimuksia, oli
 tämän mustimman sortokauden aikana taisteltava myöskin tällä toisella rintamal-
 la, joskin siinä oli toimittava suuremmalla varovaisuudella, siis esiripun ta-
 kana. Ja paljonhan sitä tuli tehdyksi sitäkin, kun tuli olluksi entimiseen
 matkoilla.

Puheita, alustuksia ja luentoja pyydettiin entimiseen, joten oli oltava entiseen ~~oli oltava~~ myöskin matkoilla. Se oli rasittavaa nommaa jo yksin sen ~~vuoksi~~ vuoksi, kun tilaajilla ei ollut varoja edes matkulujen korvaamiseen - palkki-
tahan silloin ei voinut olla kymymystäkään. Mutta siltä tuli yndistyksiä perus-
tetuksi maaseudullekin. Helsingissä taas tuli perustetuksi osastoja : Palveli-
tarten osasto (ei sama kuin Palvelitaryndistys), Tentaalaisnaisten osasto, Ul-
kotyöläisnaisten osasto ja Kylvettäjäin osasto. Naisyhdistyksen johtokunnassa
tuli siltä olluksi useita vuosia. *Yhtäikään S. W. W. yhdistyksen johtokunnassa.*

Kaikkein kireimmälle kuitenkin otti suurlakkokomiteassa v. 1905 olo. Vaikka siellä olo ei kestänyt ^{kuin} 8 vuorokautta, mutta kun siellä oli oltava yhtämittä-
~~ympä~~ sesti ~~yöt~~ ja päivät, joskin ölsin satui saamaan jonkun tunnin levon sil-
loin tällöin, ^{kun} ~~mutta~~ ^l muulloin oli aina yhtämittäistä jännitystä ja tuohua, niin
arvaa sen, että lujille se otti. Mutta oli kestettävä sen kuin toisetkin kesti-
vät.

Mutta eipä ollut varsin levollista suurlakon jälkeinenkään aika. Silloin vallitsi koko maassa jännittynyt, kuumeinen aika. Kun lakolla oli saavutettu valtavia uudistuslupauksia, näytti koko maa heränneen tiukasti valvomaan että ne myöskin täytettäisiin. Puolueemme voima ja vaikutusvalta oli mahti, jota oli

osattava käyttää oikein. Kun lisäksi puoluehallinto oli muutettu Turusta Helsinkiin, ja liikkeeseen oli ilmaantunut hyvin epämääräisiä, levottomia aineksia, oli meidän toimintamme sangen rasittavaa ja huolekasta.

Kun vindoin oli äänioikeus- ja eduskuntauudistus saatu vahvistetuiksi, näytti alkaneen rauhallisen uudistustyön aika, jolloin astuivat vaalitalut yms. harrastukset etualalle. Mutta työtä nekin antoivat enemmän kuin tarpeeksi asti.

Minä tulin edustaehdokkaasi Turun läänin eteläisestä vaalipiiristä ja sieltä edustajaksi, joka paikka sitten oli hallussani aina v. 1917 toisiin valtiopäiviin saakka. Eduskunnassa taas olin perustuslaki- ja Suurensavolilokunnassa. Näin oli minulle eduskuntatyö tavallaan jatkoa sille laillisuus taistelulle, jossa olin mukana jo routavuosien aikana ja jolloin se oli minulle käynyt sydämenasiaksi.

Hää- ja opintomatalla. Elokuussa 1912 menin musiikkeri Kyösti Teljon kanssa naimisiin ja matkustimme Berliniin, ~~hän-salle~~. Mieheni harjoitti siellä opintojansa ja viipyi sillä matkalla n. 10 kuukautta suorittaen siellä kapellimestarintutkinnon. Minun sitävastoin oli palattava helmikuussa eduskuntatöihin.

Eduskuntatyö ei, maamme onnettomuudeksi, tuottanut toivottuja tuloksia. Siinen oli suurimpana syynä yhtämittaiset eduskunnan hajotukset, sekä sen lisäksi oman porvaristomme haluttomuus kaikkiin semmoisiin uudistuksiin, joista olisi ollut heille haitta. Ja jos siellä kaikesta huolimatta saatiin jotakin aikaan, ei semmoisia lakeja vahvistettu. Viitaan tässä vain kunnallislakiuudistuksen kontaloon.

Samanaikainen taistelu tsaarivaltaa ja porvaristoa vastaan, joka näytti jotakuinkin toivottomalta, alkoi houkutella työväestöä turvautumaan ulkoparlamenttaarisiiin keinoihin, vallankumoukselliselle tielle. Kaiken tämän lisäksi seurasi yleistä maailmansotaa työttömyyskausi, joka johti työväestön surullisen kuuluisiin vallitöihin ⁿⁱ sille ominaisine seurauksineen. Täten ^{oli la} suomalainen työväestö joutunut kosketuksiin venäisten semmoisten aines^{ten} kanssa, joiden keskuudessa kehittyivät kaikke ne ominaisuudet sekä hyvine että huonoine puolineen, jotka sitten puhkesivat esiin Venäjän vallankumouksessa ja maamme onnettomassa ^{kansalais} sisällissodassa, ja josta sitten joutuivat mukaan suurimpina syyllisina vastaamaan etupäässä ne, joiden suurin syy oli vain siinä, etteivät ne voineet sitä kyllin tehokkaasti vastustaa. - Omalta kandaaltani voin mainita, että minä tein sitä vastustustyötä ^{tu} voimieni mukaan. Niinpä kerrankin tulin loistavasti alas-huudetuksi kun koetin estää nais-

naisten punakaartin perustamista, jommoista ei ollut edes kapteeni Kock aikoinaan hyväksynyt. Mutta vaikka emme hyväksyneet väkivaltaista" vallan ottoa työväelle" , jota nimitystä siitä silloin käytettiin, emme voineet myöskään nousta sitä vastaan, sillä se olisi siitä huolimatta vyörynyt edelle^{n/} vaikka meidän ruumiidemme ylitse, ja nekin teot, joilla edes osittain kykynimme sitä hillitsemään, olisivat jääneet suorittamatta.

Nämä ovat kuitenkin seikkoja, joiden täydellisen oikein ymmärtämisen aika ei ole vieläkaan tullut ja sitäkin vähemmän se oli sitä niinä aikoina, jolloin minäkin sain siitä tuomioni.

(Tähän liitettävä Y.K. Laineen huostassa olevista papereista oikeuden päätös.)

*Työvä. pääneuvoston jäseni Pääneuvoston
näkemyksiä niistä, jotka hillittämässä Erkki Härmän kansa.
Tehutä vakaan.*

*Kotkaan
muutettiin
joulukuun 1918*

Sodan päätyttyä en katsonut its^{eä}ni mihinkään rikokseen syylliseksi, enkä siis myöskään halunnut paeta, vaikka Kansanvaltuuskunta tarjosi Viipurissa minullekin/tilaisuuden. Olimme nimittäin joutuneet tulemaan silloin Viipuriin kuin Kansanvaltuuskuntakin sinne/ muutti, sillä mieheni oli määrätty työvelvollisena palvelukseen F.E.Kellosalmen johtamaan kansliaan, joka toimi talouspuolella, mutta minulla sitävastoin ei ollut siellä mitään tehtäviä. Mieheni oli seuraamassa pakolaisten lähtöä Viipurista, mutta me olimme päättäneet muuttaa ~~heti~~ takaisin/ Helsinkiin. Mutta matka sinne keskeytyi jo Kouvolaan, kun kauempana oli jo taistelut käynnissä. Sen vuoksi päätimme mennä Kotkaan, jossa minulla oli kaksi sisarta, joiden luona voisimme majoilla.

Kotkaan mentyämme jouduimme kohta toimimaan noin kahden viikon ajan järjestelytöissä sinne paenneiden keskuudessa, siis tavallaan huoltotyössä, vaikkakaan se ei ollut täysin virallista. Siitä oli näkyvänä seurauksena ainakin se, että valkoiset saivat Kotkan huostaansa täysin vaningoittumattomana. Luulimme tehneemme paikkakunnalle hyvää työtä, mutta valloittajat käsittivät aivan päinvastoin. Tuskin oli ehtinyt kulua vuorokautta umpeen, kun useita siihen työhön osallisia oli ehtinyt joutua "savikuoppaan" ja meitäkin oli tultu hakemaan asunnostamme. Silloin oli jo aika ajatella omaa turvallisuuttamme. Painuimme Kotkan saaristoon/ ja olimme siellä kesäkuun loppuun asti, jonka jälkeen muutimme sieltä eräällä jaalalla Viroon.

Virossa olimme eraassa talossa töissä ~~sen-kesän~~ toista kuukautta ja tarpeen siellä meidänkin apu tuntui olevan. Vasta elokuulla muutimme Tallinnaan, josta Berlinin konservatorion todistuksella paikan saanti ei tuottanut/ miehelleni/ vaikeuksia. Taloudellinen puoli oli siis järjestynyt.

12/3 Mutta turvallisuus oli enemmän kuin uhanalainen. Eraana maaliskuun iltana 1919 tuli kymmenmiesinen joukko jyskyttämään oveani vaatien sisällepääsyä. Ilmoittivat olevansa suomalaisia sotilaita. Kun päästin heidät sisälle, ilmoittivat vangitsevansa suurrikoksellisen Aalle-Teljon. Mieheni sanoivat jo viedyn päävantiin ja vakuuttivat että kyllä se siellä pysyy. Vaadittuani heiltä valtuuksia tähän yllättävään toimenpiteeseen, näyttivät sotilaat pistoolejansa sanoen: "Tässä on". Miehet näyttivät olevan ~~olevan~~ melkoisesti juopuneita ja latelivat kaikenmoisia rövouksi, unkaillen, että kyllä ne pian tekevät ~~tekevät~~ minusta lopun. Erän selvänä esiintynyt aliupseeri, jonka nimen olen unhoittanut, kuiskasi korvaani, että pukeutuisin heti ja seuraisin häntä. Seurasin neuvoa. Ulkona oli ajuri odottamassa ja me nousimme rekeen. Hän vei minut jonkun väestön kautta johonkin virolaiseen vankilaan, jossa oli noin 60 pidätettyä naista. Sinne minut jätettiin sillä määräyksellä, ettei minua saa luovuttaa kenellekään muille kuin minun tuojalleni.

Kun olin siellä tullut olleeks noin puolen ^{1/} ^{tuntia}, kuului sama juopuneiden joukko mellastava ulkoa, jota pakoon minut oli tänne tuotu. Kuulin heidän vaativan sisäänpääsyä vankilaan ja vankilan puolesta siitä kieltäydyttävän. Lopul-
kuitenkin asia kävi niin kriittilliseksi, että heidän oli siihen ^{is/} suotuttava ja minun oli seurattava tätä joupuneina mellastavaa miesjoukkoa.

Tulimme johonkin suomalaisten sotilaiden toimipaikkaan, jossa jouduin samojen sotilaiden seuraan erääseen pienehköön huoneeseen. Lisäksi oli seuraan ilmestynyt jokin ^{li/} sivipukuinen poikanen, joka yritti toimia jonkunlaisena virallisena syyttäjänä. Tässä siis näyteltiin jotain kenttäoikeutta. Tämän "syyttäjän" tietojen mukaan minä osaan venäjää - jolla kielellä hän aluksi koetti minua kuulustella - ja olen ^{muka} täällä levittänyt joitakin venäläisiä julistuksia. Toiset kyllä ~~häneltä~~ huomauttivat, ettei tässä tarvitse näin nitaita kuulusteluja, mutta kuulustelija ei nelliittänyt. Minä taas puolestani koetin ^{kaihin keinoin viivytellä} jatkaa kuulustelua, koska arvasin vankilan puolelta ryhdytyn toimenpiteisiin, vanginryöstön ["] täden, ja siinä tarkoituksessa koetin ^{mm,} keksiä kuulustelijalle kysymyksen toisensa jälkeen. Vankilan johtaja olikin sillä aikaa kun me täällä väittelimme, koettanut saada apua suomalaisilta sotilasviranomaisilta, jopa sotilaslääkäriltäkin kun muita ei tavannut. Lääkäri olikin tullut avuksi. Ja apua sieltä tulikin.

Arveluni mukaan noin puolen tunnin kuluttua - aikaa en tietänyt, kun kul-
takelloni oli jäänyt räyhääjien saaliiksi - tämä kuulustelu päättyi äkkiä. Sisään syöksyi joku pitkä, roteva herra ja jalkaa polkien hinkaisi: "Mitä saatanaa te nyt oletta tehnyt? Ja millä oikeudella?" Se riitti. Minulle

Noinatunnin kuluttua olimme jälleen samassa naisvankilassa. Matkalla sinne kysyin saattajaltani, eikö hänenkin mielestään ole suomalaisen riveissä vieläkin, vaikka sodasta on kulunut näin pitkä aika, liian paljon aivaim ala-arvoisainesta, hän vastasi myöntäen. Tällaiset aineksiset pidettiin Suomessa sodan aikana kurissa, selittelin, jonka hän sanoi uskovansa.

Siellä sain olla n. kaksi viikkoa, jona on paikallaan sanoa joku sana itse vankilastakin. Se oli uskomattoman andas. Siellä täytyi aiva etsimällä etsiä paikkaa, mihin voisi yön ajaksi lakeutua lepäämään. Kaikki "permantopaikatkin" olivat niin tarkoin varatut. Muita tilavaatteita ei ollut kuin mitä kuin kin oli oli voinut itse tuoda, jota mahdollisuutta ei kuitenkaan minulla ollut. Vaikka olisin saanut tilaisuuden käydä asunnostani niitä hakemassa, niin en halunnut antaa vaaraan oman turvallisuuteni tähden. Täytyi kuitenkin sanoa ette kohtalotoverini olivat hyvin avuliaita. Minullekin antoivat hakan tyynyksi, vaikka semmoisistakin "tilavaatteita" oli suuri puute. Luonnollisesti oli ilma sietämätöntä ja syöpäläisistä aivan sietämättömän paljon, joten niitä tuli minun mukani meikoinen määrä Helsinkiin asti, jossa ne se-
^{poliisi/}
 kaantuivat ensimmäisen piirin sellien loisiin.

Näissä Viron ^{naisista/} oli tietenkin kaikki pidätyt erinäisistä rikoksista sinne joutuneita, joten ^{si} ~~en tule~~ siellä poliittisista syistä ~~olleen~~ ^{olivat} muita kuin minä. Siis siis olisi ollut koko sievä kokoelma käsillä yhteiskunnallisia tutkimuksia varten, mutta työmahdollisuudet ^{olivat} ~~kerran~~ ~~mandottomat~~ ^{tuli/}

Eräänä kauniina maaliskuun päivänä ~~esim~~ meidän matkamme Suomeen - mieheni oli myöskin tuotu mukaan - "Väinämöisellä". Siinen oli ennen meidän andettu suomalaisia sotilaita, joista melkoinen osa näytti olleen enemmän itsensä kuin Viron "auttajia" ja nytkin olivat täydessä kannissa. Meidän saattajina oli muutamia miehiä, joiden lisäksi ilmestyi laivalle entinen suojelijani, aliupseeri, jota nytkin otti ~~jondon~~ ⁿ käsiinsä ja kumensi sotamiehet tekemään ~~avoita~~ tilaa laivaan tulijoille, jolloin me pääsimme ~~h~~ ⁿ heidän ohitse hyvin vähin huomioiden, jota komennukset lienevät tähännetkin. Laivalle meidät jondettiin ⁿ kylähuonehyttiin, jonka saimme lukita sisäpuolelta, sekä ankarasti varotettiin sitä avaamasta kenellekään muille kuin hänelle, meidän suojelijallemme, jota taas ⁿ ~~h~~ ⁿ ilmaisevan itsensä sanomalla nimensä, kun tulee tapaamaan. Maikan varrella kyllä kävikin sisään pyrkijöitä, mutta ovi ei auennut muille kuin suojelijallemme. Niin päättyi merimatka ilman pahempia selkkauksia.

Helsingissä taas ~~taas~~ laiva tyjennettiin muista matkustajista ensin ja vasta sitten tuki meidän vuoro astua maihin. Vastaanottajia oli tietänyt tullia suuret määrät. Iloisia huudahduksia ja tervehdyksiä kuului kaikkialta. Kukkasia, pakettajia yms. saimme suuret määrät, ⁿ ~~niitä~~ kyllä saimme vastaan ottaa, mutta

Kuvaamista ei poliisi sallinut.

Eräs valokuvaaja entti keran napauttaa kuvan, mutta kohta ^{juoksi} ~~puolesta~~ ^{puolesta} var-
~~evollisuutta alieupseeri~~ ^{S. Heltti} ~~puolesta~~ ^{Talpoille} : Vain ~~tuomari~~ ^{tuomari} ~~isä~~ ^{isä} ~~isä~~ ^{isä}
tioiva ~~naispoliisi~~ hänen jälkeensä. (Syyllinen katosi, mutta urnoollinen ~~nä~~ ^{na}
~~alies~~ ^{alies} tarrautui kiinni toiseen, politiikkaa tuntemattomaan kamerankantaajaan,
joka joutui meidän kanssa poliisikamariin. Mies oli joku viaton pillerinpyö-
rittäjä, jonka kamerasta löytyi vain aivan ^{vaara} ~~viattomia~~ maisemakortteja. Siellä
laimarannassa otettu kuva taas joutui aikanaan Kuvalenteen ja lähetettiin mi-
nullekin Hämälänlinnan ^{n/} ~~vakilaan~~.

Poliisiaseman putkassa olisi ollut jotakuinkin siedettävät olot, jos siel-
 olisi noudatettu minun asiaani hoitavan komisario Lineströmin ^{sta} ~~määräykset~~, jon-
 ka mukaan ^{tutkittava on pidettävä} ~~poliittisesta~~ ^{syistä} ~~pidätetyn~~ on saatava olla erossa ~~muista~~ ^{siinä} siinen
 taloon joutuneista. Mutta niin ei ollut. Väliin saattoi keskellä yötä saada
 toverikseen juopumuksesta pidätetyn naisen, joka siellä elämöi sen yön. Ker-
 ran taas sain huonetoverikseni espanjantautia ~~s/~~ ^{s/} ~~airastavan~~, josta ~~sain~~ ^{sain} tartun-
 nan ja sen vuoksi jouduin Mariansalpaan, mutta huolellisen hoidon avulla sii-
 tä kuitenkin paranin. ^{t/} ~~verrattain pian~~. Poliisilaitos oli tännekin lähettänyt var-
 tiakseni jonkun naispoliisin, erittäin kiusallisen vaikutuksen tekevän henki-
 lön, mutta ylilääkärin avulla vapauduin toki siistään.

Sairalasta jouduin Lääninvankilaan, jossa tunnustettiin käytännössäkin tut-
 kintovangin oikeudet, siellä oli pöydästä ja kohtelu moitteetonta.

Siellä istui se valtiorikosoikeus, joka antoi tuomion ⁱ ~~ta~~. Tuomioistuimen jäse-
 net eivät olleet omiansa herättämään luottamusta ja kunnoitusta. Niissä oli ver-
 rattain nuoria, aivan poikasia, jotka istuskelivat tuomarin pöydällä ja puhe-
 vat kaikenlaista ~~rokkia~~ ^{rokkia}, jotka eivät lainkaan sopineet siihen tilaisuuteen. Se-
 naatori Ruusu ^{vaara} ~~veri~~, joka oli oikeusavustajani, sanoikin minulle maamme oikeuslai-
 toksen puolesta näpeävänsä tällöistä oikeuslaitosta, joka on ~~tä~~ ^{on} ~~ky~~ ^{vain} vain su-
 rullinen poikkeus säännöstä. Selitin, että kyllä minä ~~routav~~ ^{ut} ~~ousien~~ aikana olin
 tottunut näkemään tällöistäkin, muttan vain alustavissa kuulusteluina, kun en
 ^{ole/} ~~ennen~~ ollut "korkean oikeuden edessä". Toivottavasti nämä tällöiset oikeudet
 ovatkin vain poikkeuksellisen ajan ilmiöitä.

Tämä oikeus langetti minulle 9 vuoden tuomion kaikkine asiaan kuluvi-
 säseuraamuksineen, josta jouduin viettämään vankilassa 3 vuotta. Me, ~~jotka jou-~~
 ~~dulimme myöhemmin tuomittujen joukkoon, emme~~ ^{em} ~~kokeneet vankileirielämää~~ ^v ~~vanki-~~
 ~~jouduimme Hämälänlinnan naisvankilaan, jonne niinhin aikoin myöskin leireissä oi-~~
 ~~teet naiset tuotiin~~. Täällä me kaikki jouduimme yhteen tavallisten rikoksellis-
 ten kanssa, vaikka myöhemmin asemamme muuttui, kun pääsimme nauttimaan ^{ameja} ~~sängö~~
 poliittisten vankien oikeuksia ~~kun miehetkin olivat nauttineet~~.

-- 6 a)

Hän laisui ,että täällä on rouvalle sama henkilö, joka teidät veikin turva-
paikkaanne ja nyt olette varmasti turvassa. Suojelijani ~~aa~~ taas kehoitti tar-
vittaessa ottamaan itselleen apua tarpeen mukaan, ettei toistamiseen pääse
uudistumaan tällöiset ikävyydet. Kiitin pelastajaini vapatuneena näistä
ikävistä yön netkistä. Arlen ^{ve} miehen olleen Viron sotaväen kam ~~men~~ *mentään*,